عنوان

چالش‌های اخلاقی آموزش بالینی در دوران پاندمی‌ها: یک مطالعه مرورسیستماتیک

نویسندگان: مهدیه جوکار - زهرا ضمیری اراسته - زهرا تقی نژاد
۱دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه بهداشت باروری و مامایی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
آدرس ایمیل : Mahdieh.Joukar@modares.ac.irتلفن: ۰۹۹۲۳۳۷۵۸۳۰
۲فارغ التحصیل ارشدمامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳دپارتمان هماتولوژی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

بخش اصلی (مقدمه، روش، یافته‌ها، نتیجه‌گیری ...)

زمینه:

پاندمی ها، چالش‌های اخلاقی متعددی را در آموزش بالینی ، از جمله ریسک سلامت شخصی، تخصیص منابع محدود، نابرابری‌های مراقبتی، پریشانی و آسیب اخلاقی احتمالی برای رزیدنت‌ها، فلوشیپ‌ها، دانشجویان پرستاری و پزشکان ایجاد می‌کنند، این چالش‌ها با استرس شدید جسمی و روانی همراه بوده و هویت حرفه‌ای فراگیران را تحت تأثیر قرار داده است. پاندمی کووید-۱۹، به عنوان یک بحران جهانی، آموزش بالینی را مختل کرد و مسائل اخلاقی را برجسته ساخت. رزیدنت‌ها و فلوشیپ‌ها در خط مقدم، با دوگانگی‌های اخلاقی روبرو شدند که شامل ریسک شخصی، تخصیص منابع و نابرابری‌های مراقبتی بود؛ همچنین، پرستاران و دانشجویان پرستاری با استرس اخلاقی ناشی از مرگ بیماران، ساعات کاری طولانی و عفونت‌های گسترده مواجه شدند. حمایت سازمانی، آموزش اخلاقی و استفاده از فناوری‌های شبیه‌سازی ضروری است.

هدف:

هدف از این مرور سیستماتیک، تجمیع و تحلیل چالش‌های اخلاقی مرتبط با آموزش بالینی در دوران پاندمی‌ها و بررسی رویکردها و راهبردهای اخلاقی به‌کاررفته برای مواجهه با این چالش‌ها است.

مواد و روش ها:

این مطالعه به‌صورت یک مرور سیستماتیک و مطابق با دستورالعمل PRISMA 2020انجام شد. به‌منظور شناسایی جامع مطالعات مرتبط، جست‌وجویی نظام‌مند در پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed، Scopusو Google Scholarبرای مقالات منتشرشده به زبان انگلیسی در بازه زمانی ۱ ژانویه ۲۰۰۳ تا ۳۰ ژانویه ۲۰۲۶ انجام گرفت. این بازه زمانی با هدف پوشش پاندمی‌های عمده مؤثر بر آموزش بالینی، از جمله SARS، H1N1، MERSو کووید-۱۹، انتخاب شد. استراتژی جست‌وجو شامل ترکیبی از کلیدواژه‌ها و عبارات کنترل‌شده مرتبط با پاندمی‌ها، آموزش بالینی، آموزش پزشکی و چالش‌های اخلاقی بود که متناسب با هر پایگاه اطلاعاتی تنظیم گردید. معیارهای ورود شامل مطالعات تجربی و مشاهده‌ای، پژوهش‌های شبه‌آزمایشی، مطالعات مدل‌سازی جمعیتی و پژوهش‌های کیفی بود که به بررسی چالش‌های اخلاقی آموزش بالینی در دوران پاندمی‌ها پرداخته بودند. فرآیند غربالگری مطالعات در دو مرحله (بررسی عنوان و چکیده و سپس بررسی متن کامل) و توسط دو بازبین مستقل انجام شد. استخراج داده‌ها نیز به‌صورت مستقل و با استفاده از فرم استاندارد صورت گرفت. کیفیت روش‌شناختی مطالعات واردشده با بهره‌گیری از ابزار (MMAT, 2018)ارزیابی شد. در موارد بروز اختلاف‌نظر میان دو بازبین، تصمیم نهایی با مشورت و داوری یک بازبین سوم اتخاذ گردید. با توجه به ناهمگونی قابل‌توجه در طرح‌های پژوهشی، روش‌ها و شاخص‌های پیامدی مطالعات واردشده، انجام متاآنالیز امکان‌پذیر نبود؛ ازاین‌رو، سنتز داده‌ها به‌صورت روایی انجام شد و یافته‌ها بر اساس مضامین اخلاقی اصلی دسته‌بندی و گزارش گردیدند.

یافته ها:

از میان ۱۹۶ مطالعه غربال شده، ۱۵ مطالعه واجد شرایط بودند. شواهد نشان می‌دهد که سه چالش اصلی اخلاقی در آموزش بالینی در دوران پاندمی‌ها شامل خطرات سلامت شخصی و ایمنی فراگیران، تخصیص منابع محدود و دوگانگی‌های اخلاقی و نابرابری‌های مراقبتی همراه با تأثیر بر هویت حرفه‌ای هستند. فراگیران بالینی، برخلاف کارکنان ضروری مانند رزیدنت‌ها و پرستاران، در معرض ریسک بالای ابتلا به SARS-CoV-2قرار گرفتند و در مارس ۲۰۲۰ انجمن پزشکی آمریکا و کمیته آموزش پزشکی تماس مستقیم دانشجویان پزشکی با بیماران را متوقف کردند؛ بیش از ٪۷۳ کارکنان بهداشتی نگران سلامت خود و ٪۸۶ نگران انتقال ویروس به خانواده بودند، در حالی که ٪۹.۳ دانشجویان پرستاری قصد ترک حرفه داشتند. کمبود ماسک، تجهیزات حفاظتی و منابع درمانی نیز باعث بروز پریشانی اخلاقی شد، به طوری که ٪۶۶.۵ کارکنان تعارض میان محدودیت‌های سازمانی و باورهای اخلاقی خود را گزارش کردند و ٪۵۴ رزیدنت‌های انکولوژی احساس کردند آموزش کافی برای تخصیص منابع دریافت نکرده‌اند. علاوه بر این، نابرابری‌های نژادی، سنی و مکانی بر تجربه فراگیران تأثیر گذاشت؛ پرستاران با چالش‌های ایمنی بیماران، تخصیص منابع و تغییر روابط با خانواده‌ها مواجه شدند و دانشجویان پرستاری احساس جدایی از تیم و شکاف نظریه-عمل کردند، اما بسیاری نیز از طریق مواجهه با این چالش‌ها هویت حرفه‌ای خود را تقویت کردند.

نتیجه گیری:

پاندمی‌ها چالش‌های اخلاقی آموزش بالینی را به‌طور قابل‌توجهی تشدید کرده و آسیب‌پذیری‌های ساختاری و ابهامات اخلاقی نظام‌های آموزش پزشکی و علوم سلامت را آشکار می‌سازند. یافته‌های این مرور سیستماتیک بر ضرورت ادغام اصول اخلاقی در برنامه‌ریزی آمادگی برای پاندمی‌ها در حوزه آموزش بالینی تأکید دارد. تدوین چارچوب‌های اخلاقی انعطاف‌پذیر، شفاف و عدالت‌محور برای ایجاد تعادل میان اولویت‌های بهداشت عمومی، سلامت یادگیرندگان، ایمنی بیماران و حفظ کیفیت آموزش بالینی امری ضروری است.

کلمات کلیدی:

آموزش پزشکی، چالش‌های اخلاقی، پاندمی